

Svenska Canada-Tidningen

ARG. (YEAR) 28.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

WINNIPEG, MANITOBA, TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 1920.

LÖSNUMMER 10 CEN

No. 45

Politisk vecko-revy för Canadas folk.

Farmarna äro livaktiga samt hava beslutat att göra sin rösträtt gällande. C. N. R. söker genom Hanna att utestänga sin personal från politiken genom tsarismetoder.

MACKENZIE KING AVSLÖJAR DE KONSERVATIVA.

Som bekant erhöilo farmarna för en tid sedan en utbetalning av 20 cents per bushel för sin "participation certificate". Vederbörande meddelade f. v. ytterligare 18 cents skola utbetalas på dessa som slubetalning under loppet av denna månad. Den första utbetalningen steg till \$38,000,000 och denna blir \$28,000,000.

Greater Winnipeg Water District ansåg f. v. det vara troligt, att regeringen kommer att övertaga denna järnväg som en del av C. N. R. systemet.

Mr. Meighen lär vid besök i Winnipeg förklarar, att denna drott ej vore stängd. De resignationsbrev, som inlämnades från medlemmarna av den federala handelskammaren, publicerades f. v. En del av medlemmarna erkände sin delaktighet i den berömda sockerkraschen under det att andra skyllde ifråga sig. Huvudkontanterna, att de ansåg sitt uppdrag vara slut, enär priset för järn och stål denna tycks dock folket i allmänhet ej haft någon kännning av. Vidare förklarade de sig ha utträtt en mänggt gott. Men därom är folket okunnigt.

Siffrorna beträffande referendumsomröstningen i de fyra provinserna Manitoba, Saskatchewan, Alberta, och Nova Scotia ha ännu ej officiellt konstaterats. I en del fall komma förbudsfolkets röster att bli flera och i en del fall färre, men det inverkar ju ej på resultatet. Nästa vecka kommer vi att bli i stånd att ange de slutliga siffrorna. Från de federala myndigheterna har det meddelats kommit att förbudet mot import ej kommer att träda i kraft förrän om cirka två månader, alltså under den formellaste förordning måste tilltagas.

United Farmers i Ontario planera en ny politisk organisation avskild från den nuvarande U. F. O. för att kringgå den nya Federal Franchise Act, som förklarar det olagligt för andra än erkända politiska partier att anskaffa kampanjbrev.

Amerika under förbudet.

Över 57,000 apotekare och tillverkare av patentmedicin, extrakt m. m. ha, sedan Förenta Staterna torrlädd, erhållit tillstånd att använda och handla med alkohol. Nära 16,000 läkare i Förenta Staterna, Havana och Porto Rico ha fått tillstånd att skriva recept varj alkohol i någon form ingår, och 1,000 extra licenser ha utfärdats per månad. Staterna Massachusetts och New York stå främst med 15 procent av alla de utfärdade licenserna. Därtill kommer Pennsylvania, Ohio, Maryland och Minnesota. Till läkare i Porto Rico ha 176 licenser utfärdats vilket är mer än vad samliga läkarna i Mississippi, Arkansas, New Mexico, Nevada, Dakota, Iowa, Virginia, Georgia, Florida, och Maine fått. I fråga om licenser till apotekare och patentmedicinfabrikanter står New York främst med 1,600 eller ungefär 28 procent av hela antalet för landet. Pennsylvania, Illinois, Massachusetts och Ohio komma närmast med resp. 12,800, 3,000, 1,800 och 1,700. Endast 238 tillstånd ha utfärdats för tillverkare av rusdyrcker ha utfärdats, 64 av dem till vinfabrikanterna i California och två till whiskydestillerier i Pennsylvania. Rus-

dyrcker, representerande ett värde av 2 millioner dollars, ha beslagtogs av regeringsagenter och rusdyrcker till ett belopp av nära 2½ millioner stults.

W. D. Vanderlip från California, som nyl besökt Ryssland, telegraferade f. v. från Kopenhamn, att han av sovjetregeringen för några U. S. finansärer arrenderat på 60 år en stor sträcka i nordöstra Sibirien med utslutande rättigheter att exploatera kol, olja och fisket.

Presidentval i U. S.

Republikanernas kandidat, senator W. G. Harding, synes segra med lättet över demokraten Cox.

Röstalfiffrin i Förenta Staternas presidentval voro i tisdags ej fullständiga, men upp till denna tid hade, senator Warren G. Harding, republikanernas kandidat, det 8 elektoralcollege erhållit 275 röster från följande stater: Connecticut, Delaware, Idaho, Illinois, Iowa, Kansas, Maine, Massachusetts, Michigan, Nebraska, New Hampshire, New Jersey, New York, Ohio, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, Vermont, Washington, Wisconsin, och Wyoming. Det foras endast 266 för att bli vald.

Uppgifterna från följande stater voro för ofullständiga för att avgöra hur de stodo, nämligen Arizona, California, Colorado, Indiana, Kentucky, Maryland, Minnesota, Missouri, Montana, Nevada, New Mexico, North Dakota, South Dakota, Utah och West Virginia — vilka föröfver 120 elektoralröster.

Följande stater voro för Cox, nämligen Alabama, Arkansas, Florida, Georgia, Louisiana, Mississippi, North Carolina, Oklahoma, South Carolina, Tennessee, Texas och Virginia — vilka förfoga över 136 elektoralröster. Ett fortsatt underhandlingar följden tisdag och onsdag ansåg man sig i tisdags kunna meddela att stråket (ingen) kommer att vara avgjordt om i slutet av denna vecka. Sagda såges regeringen och gravarbetarnas representanter kommit öfverens om av regeringen föreslagna och här ovan nämnda grundvalarna för utspörelse.

Vidare förstods det att arbetarna skulle erhålla sin förhöjning av två shillings per dag till den 3 januari samt att denna betalning för framtiden skulle avgöras av en framtida nationell lönenämnd, bestående av gravarbetare, gruvägare och regeringen.

I händelse skapandet av lönenämnden skulle fördrags, skollöjerna under tiden bestämmas på basis av ökning eller minskning i vinsten vid kolexport.

Gravarbetarnas tjänstemän voro de första, som meddelade denna uppgörelse och de förklarade, att densamma skulle underställas deras omröstning med ett förord, att det måtte antagas. Naturligtvis taser det åtskillit till, innan ett dylikt referendum kan

Kolsträjken snart slut.

Man väntar nu kolsträjken slut och snara uppgörelse på ett fredligt sätt.

Utiskterna till en uppgörelse i kolsträjken sågo ej vidare lovande för den måndag, som vi omnämde f. v. Men i tisdags gick den första striman av hopp upp, i det att en grundval för underhandling syntes bli uppnådd. Meddelandena för den 26 sads nämligen, att en konferens denna dag hölls mellan premiärminister George och gruvarbetarnas exekutiva män. Därvid övertog man från konversation till underhandlingar.

Skall påven flytta?

Amerika synes ej hava nog med påvar utan utlovar en fristad åt hans helighet i Rom.

"Giornale d'Italia" i Rom berättar att påve Benediktus, då Vatikanens förnämsta inkomstkälla, Bayern, Österrike, Belgien och Frankrike blivit förmådd genom kriget, nödgats vända sig till Spanien, det latinska Amerika och Förenta Staterna. Tidningen tillägger att då påve under statssekreterarens monsignor Bonaventura Corretti reste till Amerika för att övertvå kardinal Gibbons jubileum, gick ett rykte att hans egentliga ärende var att underhandla om ett lån på en million dollars för Vatikanen i verkligheten var hans avsikt att upptaga denna summa som kollekt av amerikanska katoliker. Tidningen berättar vidare att monsignor Corretti väjade till Columbusridåren. Den delegation från denna orden som nyligen besökte Rom — vid vilket tillfälle påven "filades" — sådes ha erbjudit hans helighet \$250,000 med löfte att resten skulle komma senare.

"Deesolom" tillägger tidningen — att det är mest intressanta — "Ito riddarne påven först, att om befärliga svårigheter skulle uppkomma i Italien, skulle han kunna finna skydd och gästfrihet i Amerika. Sedan Rom intagits av italienska trupper 1870 under Garibaldi's festskrif, låg det amerikanska fartyget Civita Vecchia ett helt års tid och avväntade order från påve Pius IX, och riddarne förklarade att i händelse av en ny kris, skulle ett amerikanskt fartyg detsamma."

En skolinspektör i Oak Park, Ill., säger troligen att han avskedat för att han f. v. gav en duktig avbasing åt en pojke, som i sin tur slagit en mindre kamrat.

Tre personer, som uppkärlade anarkistaffischer, häktades f. v. i New York.

Den norska valutans stadigt sjunkit i värde. Vidare meddelar den norska rapporten att under de första 5 månaderna i år importen belögt sig till 1,124 millioner kr., mot en export på 501,5 millioner. Handelsflottan har hjälpat upp detta deficit; dess nettovinst på transporter i utlandet under detta års första 6 månader uppgår till 206,5 miljoner.

En statsråd Gluckstadts rapport för Danmark framgår önskat annat att landet icke upptagit något utländskt lån under kriget och att däremot skulderna till utlandet nedbringats från 270 millioner år 1914 till 255 millioner år 1919. Däremot ha den inhemska skuldsättningen och skatterna beständigt ökat. Statsutgifterna, som 1913 — 14 uppgjogo till 188 millioner, belöpte sig år 1919 till 782 millioner. Skatterna ha ökat under samma tid från 102 till 402 millioner. Den inre statskulden har stigit från 87 millioner 1914 till 518 millioner, i följd inflationen er ej stor, landets fönningsväsende solitt och statsfinanserna goda. Men urkeshandeln har beträknligt ökat och den danska valutans starkt deprecierats.

Den holländska ministern Patyn påpekade att Hollands finansiella ställning är jämförbar med den, som dock sämre än man allmänt föreställer sig. Statskulden har ökat med 140 procent och utgör en tung börda för de skattskyddiga. Statens utgifter ha tredubblats sedan 1912 till följd av prisstegringen och de ökade lönerna. Förutom extraordinära pålagor har direkta och indirekta skatter ökat från 146 millioner floriner år 1913 till 364 millioner i budgeten för 1920. Vissa kapitalister måste betala en inkomstskatt av ånda till 55 proc. Medräknat man andra direkta skatter, kommer man i vissa fall till 80 proc. däri le inbegripit indirekta pålagor. Statens län ha blivit allt svårare att placera och man har måst ta sin tillflykt till tvångslån.

Den holländska industrien har emellertid i viss utsträckning dragit nytta av kriget, i det att kapitalisterna förtigen intresserat sig för landets arbeter och odlingen i holländska industrien.

(Forts. å nästa nr.)

Den finansiella ställningen i Europa.

Ett flertal rapporter till konferensen i Brüssel gi va finansiella exposéer över de respektive länderstställning. De flesta av dem — även de neutrala — klaga högljutt.

I senast tillkomna nummer av Informationsfinns ett sammandrag av de finansiella exposéer som framtagits till konferensen i Brüssel angående läget i Sverige, Norge, Danmark, Finland, Schweiz, Holland, Spanien, Tjeckoslovakien, Estland, Lettland, Serbien och Polen, England och Belgien. Tidningen konstaterar att alla stater klaga högljutt, även de neutrala.

Den framställning som av hardsövning Marcus Wallenberg avgavs till konferensen i Brüssel, utgör för 1914 uppgick till 382 millioner och för 1920 till 1,298 millioner kr., en ökning från indexfiffran 100 till 340, huvudsakligen till följd av utgifter för försvar och höjda löner för statstjänstarna. De direkta skatterna ha ökat från 100 till 760. För att få jämvikt i budgeten har man måst ta sin tillflykt till direkta skatter, huvudsakligen på inkomst och förmögenhet samt krigskonjunkturstvinster. Trots detta har staten måst tillgripa förskott av fonder och upptaga lån, allt så utgiva ekonomiskt kapital och göra skulder. För att bibehålla budgeten såsom den nu ter sig måste skatterna främdeles ge lika mycket som hittills, och i detta hänseende ter sig framtiden ovis, ty de stora vinster som en del enskilda personer, särskilt inom industrien, gjort och vilka till stor del bidragit till statstjänstarnas, torde komma att minska genom den depression som nu karaktäriserar landets ekonomiska liv. En allmän nedgång i skatteinkomsterna kan hävas följa.

Stasskulden uppgick i slutet av Juli 1920 till 1,556 millioner kr. mot 648 millioner för 1913, alltså en ökning från 100 till 240. Denna ökning består emellertid så gott som uteslutande av inhemska lån. Skulden till utlandet har endast måttligt ökat (93 millioner kr., till Amerika år 1919), men stora enskilda krediter ha beviljats till utlandet, och dessa ha i viss mån övertagit landets besparningar och oförderligt inverkat på den ekonomiska situationen i landet.

Mr. Wallenberg berörde också de ofantligt stegrade levnadskostnaderna. Inflationen är betydande: från 243 millioner kr., i slutet 1913 till 748 millioner i slutet av 1919. Guldsres-

En titt ner uti Europas politiska gryta.

Ater påstås det att Lenin ämnar fly, fast hans härrar nu äro segrarika. Gabriele d'Annunzio förbereder en statskup. Martyrernas död är kyrkans bästa utsäde.

DE NORDISKA LÄNDERNA ÄR "EUROPAS SAMVETE"

Prins Paul, yngre broder till framtidne kung Alexander i Grekland, utropades torsdags till konung. Den nyvalde kungen är född 1901 som ett gift. Samtidigt underrättades prins Paul om-att ex-kung Konstantin samt dennes älske som George måste avsäga sig alla rättigheter till tronen.

En "hämndexpedition" av åtta Sinn Feinere, vilka befunnit sig på väg till England för att hämnas MacSwineys död, anhölls f. v. i Kingstown, Irland. Som hämndoffer var särskilt premiärminister Lloyd George utpekad.

Biträdande lörd mayor O'Callaghan av Cork meddelade f. v. pressen, som sin åsikt att hungersträjkens och protestvapen skulle komma att upphöra, då nu folket sett, att England lat dem dö. Han förklarade dock att Irlandarnas stridsahumör ingalunda brutits utan att de mer än tillförlitligt beslutat sig för att fullborda Irlandens oavhängighet. De hungersträjkandes död synes blott vara en ny fackla i branden, enligt tåprien: Martyrernas död är kyrkans bästa utsäde.

Den gamla liberala statsmannen John Morley har tillskrivit Times ett öppet brev beträffande irländska frågan. Han skriver, att regeringen kortvarigt varit en förbannelse för Englands irländska politik. Alla, från det förbyllade kabinettet till den mest kristliga Ulsterman, erkänner det oundvikliga i behovet av home rule. Det kan emellertid icke bli något resultat, om icke förtroende och redliga avsikter finnas mellan det engelska och det irändska folket och deras regeringar. Det är ingen hemlighet, att regeringens tillvägagångssätt upprepar nya hinder för England. Morley påpekar Irlands hat mot England och det orätta i repressalpolitik. Lord Grey har försäkrat världens sårbarhet i Civita Vecchia ett helt års tid och avväntade order från påve Pius IX, och riddarne förklarade att i händelse av en ny kris, skulle ett amerikanskt fartyg detsamma."

En ödeläggande eldsvåda härjade den 25 okt Margaret, Man. Att stora byggnader blevo lågorna var, nämligen postkontoret, Union banken Lamonts diverseaffär, Tuckers redskapsaffär, Shultz garage, McDermotts smedja och ett stall samt flera uthus.

Elden började i smedjan kl. 3 onsdag e. m. Ingen befann sig där och elden hann få god näring, innan den upptäcktes. Inom samhället fanns ingen brand, vad den måste ha kompskad med oannolmodiga metoder. En stark vind försvårade släckningen. Förlusterna anslås till \$25,000.

Misstandarna på morbrorvorn så starka att myndigheterna börjat en undersökning för att taga reda på eldens ursprung.

Margaret tillhör valdistriktet Turle Mountain utefter C. N. R. banan. Orten är belägen väster om Pelican Lake omkring mitt emellan Minto och Ninette samt omkring 30 mil söder om Brandon.

Postmästaren lyckades rädda all värde och likaledes räddades hans kens böcker och kontanter undan lågorna.

Lucy Moore, världens tyngsta kvinna, avled f. v. i Bristol, England.

En telegram från Stockholm den 22 okt, meddelar, att statsminister Hjalmar Branting av socialistiska medlemmar bestående regering av sakkunniga. Han fick för sex år sedan i uppdrag att bilda en regering, men misslyckades.

Gerard Louis De Geer är född 1854 och en son till den kände svenska statsministern av samma namn. Han blev jur. kandidat i Uppsala 1879 och innehade därefter olika befattningar i statens tjänst, tills han 1892 köpte en större egendom, åt vars skötsel han i flere år ägnade sin tid. Från 1901 till 1914 var han medlem av riksdagens första kammare och sedan 1906 har han tjänstgjort som landshövdning i Kristianstads län. De Geer är liberal till sin politiska åskådning samt försvarsvän.

Hjalmar Brantings avgång som statsminister är icke att betrakta som ett nedslag, säger den amerikanske korrespondenten Hal O'Flaherty i Stockholm i ett meddelande till "St. Paul Dispatch" den 22 okt ty under sin korta regeringstid har B sett sig i stånd att lägga grunden till omfattande förändringar, i Sveriges sociala och industriella liv, på samma gång som han med sina teorier vunnit aktning inom alla klasser. Kor-

respondenten menar, att ingen svensk statsminister under de tjugo åren dragit sig tillbaka under mera upprigtigt beklagande från alla håll än Branting.

Till betydande av regeringskrisen i Sverige må nämnas följande meddelanden, som mottagits strax före Brantings ministärens avgång. Ett telegram av den 20 okt upplyste att statsminister Brantings försök att bilda en koalition med det H. svenska parlamentet slagit fel. De svenska regeringsföretagarna befinna sig därför i samma svik som före senaste valet. Det är en av de märkligaste företeelserna i det parlamentariska regeringsstyrets historia i Europa, säger meddelandet, att det finnes för närvarande i Sverige intet politiskt parti, som är starkt nog att bilda en regering. Någon sammanslutning mellan höger och liberalerna är en ren omöjlighet, under det att det inom landmannagrupperna finnes en del radikala element, som ställa sig hindrande i vägen för en avslutning till såväl högers som vänsters.

Hjalmar Branting hade hoppats att kunna föra liberalernas anförare, förre statsministern Edén, att gå med på en del av de socialistiska reformsakerna, men den stämmande ansåg sig böra väsa förslaget. Statsminister Brantings avgång kom som en överraskning för de olika par-

(Forts. å sid 4.)

En halv miljon för medicin-studiet.

Avlidna f. d. förste provinssiäläkaren i Gottlands distrikt, dr. Axel Lagerman har, enligt vad Dagens Nyheter erfarit donerat större delen av sin till omkring en halv miljon uppgående förmögenhet till Karolinska medicinkirurgiska institutet till en fond som skall ha till ändamål att befrämja den svenska medicinska forskningen. Dessutom har han donerat 100,000 kr. till vardera av medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund samt Karolinska medicinkirurgiska institutet med föreskrift att ranteavkastningen skall användas till stipendier åt medicinska studerande. Donatorerna skola ej utgå omedelbart utan först efter den efterlevande änkaas död. En del lektat på olika belopp skola utgå till anhöriga men det belopp som skall överlämnas till Karolinska institutet kommer, såvitt man nu kan döma, att icke understiga 450,000 kr., och sannolikt är att det blir väsentligt högre.

Enligt testamentet skall denna fond som förvaltas praktiskt under namnet Axel och Signe Lagermans donationsfond, avse att främja den svenska medicinska forskningen, i första hand forskning angående utomrändat av sjukdomars orsaker och angående nya metoder för sjukdomarnas igenkännande, men jämvalt angående sjukdomars bekämpande genom profylaktiska åtgärder och direkt behandling. Fonden skall städes handhavas såsom en särskild tillgång utöver de

anslag varmed det tillkommer staten att sörja för den medicinska undervisningen i enighet härmed bören fonden särskilt tillgodose sådana grenar av den medicinska forskningen och sjukvården som icke falla inom ramen av den för den allmänna läkarutbildningen obligatoriska undervisningen. Fonden skall förvaltas av Karolinska institutets förvaltningsnämnd och dess kapital skall varje år ökas med en tiondel av fondens bevis avkastning. De återstående 90 procenten tas i anspråk efter varje femårsperiod och utdelningen beslutas växelvis av Karolinska institutets lärarkollegium samt de medicinska fakulteterna vid Uppsala och Lunds universitet.

Som utredningsman i boet har förordnats professor F. Lenman, landsrådhövding Axel Österlov och advokaten Axel Nilsson.

I Wall st. distriktet i New York, där "betting" praktiserats för presidentvalet, är man så övertygad om att Harding skall bli vald med öfverväldig majoritet, att man vägar å mot i häpp. Detta bevisar helt enkelt, att demokraterna själva vänta, att Cox skall förlora. Wall street brukar utgöra en rätt pålitlig barometer.

Jugo-Slaven har nu förklarats vara en årtilig monark med Karageorgewitch från Serbien som regerande dynasti.